

FAKAMATALA FAKAKOLO HE MOTU KO **MATUKU**

“TUKU ATU E FAKAMATALA KI HE TOKO TAHA KOTOA”

Tonga Statistics Department
P.O. Box 149
Nukuálofa ,
Kingdom of Tonga

Website: <https://tongastats.gov.to>
Email: dept@stats.gov.to

Kanotohi

Talateu.....	1
Kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.....	1
Kakai' mo e faingatā'ia.....	4
To'onga mo'ui 'a e kakai.....	6
Lesisita fili mo e kaati fakafonua.....	8
Kakai mo e ma'u ngāue.....	8
Koe ngaahi Fakamatala 'o e 'api.....	9

Lisi 'o e ngaahi Tēpile.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai' moe lahi 'a e 'api nofo'anga 'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.	1
Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.....	2
Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'.....	2
Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasi.	2
Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata mo honau ta'u motu'a.	3
Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.....	3
Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngaue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngaue'aki ai'.....	4
Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'.	4
Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingatā'a'ia.....	5
Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	6
Tēpile 11: Tokolahi 'o e kau ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.	6
Tēpile 12: Tokolahi 'o e ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	7
Tēpile 13: Tokolahi e kakai na'a nau ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.....	7
Tēpile 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine ne nau lesisita fili.....	8
Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.....	8
Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.	8
Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.	9
Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.....	9
Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue.....	9
Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.....	9
Tēpile 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'apule'anga mo fakaloto fonua ki he ngaahi 'api'.	10
Tēpile 22: Founa hono ma'u 'o ha kelekele pe 'api nofo'anga.	10
Tēpile 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.	10
Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.....	10
Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemalōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.	11
Tēpile 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.	11
Tēpile 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founa hono faka'auha 'o e veve'.	11
Tēpile 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.	12

Lisi 'o e ngaahi Fakatātā.

Fakatātā 1: Peseti 'o e tokolahi e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.	2
---	---

Talateu

Ko e fakamatala fakakolo ko 'ení, 'oku fakataumu'a ia, ke fakafoki atu 'a e koloa mahu'inga ne mou 'omai ma'a' e Potungāue' ni, lolotonga 'a hono fakahoko 'a e savea tohi kakai fakamuimui tahā, 'i he ta'u 2016. Ko e ngaahi fakamatala ne mou vahevahe maí, **ko e koloa mahu'inga mo fisifisimu'a ia ki he Potungāué pea mo e fonuá.** 'Oku tokoni lahi ia ki he ngaahi palani fakamāmani lahi, mo e taumu'a fakalakalaka tu'uloa' (SDG), pea pehē ki he kaveinga langa fakalakalaka fakafonua 'a Tongá(TSDF). Pea 'ikai ko ia pē, ka 'oku tokoni lahi 'a ho'omou ngaahi fakamatalá ki he taha 'o e ngaahi taumu'a 'a e Potungāue Sitetistika 'o Tongá; **"ke ne a'usia ha tu'unga 'oku laulōtahā; pea ke falala'anga mo tonu 'a e ngaahi fakamatalá, 'a ia 'oku tuku atu mei he potungāué".** Ko ia, 'e matu'aki tokoni 'aupito 'a e ngaahi fakamatala kuo mou 'omai, 'i he taimi 'oku fiema'u ai, 'a e fatu mo lalanga ai, 'a e ngaahi tu'utu'uni ngāue 'a e pule'angá mo e fonuá fakalūkufua.

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE MOTU KO MATUKU

Hingoa 'o e vāhenga:	Lulunga
Hingoa 'o e vahefonua :	Ha'apai
Hingoa 'o e vāhenga fili :	Ha'apai 13

Kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.

Ko e koloa mahu'inga taha 'o ha fonua, ko hono kakai; he ko hono 'uhingá he ko kinautolu 'oku nau langa fakalakalaka faka'ekonōmika 'a e fonuá. Ko ia ai, 'oku tuku atu ai 'a e ngaahi fakamatala' ni fekau'aki mo e tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi, 'i he motu ni koe'uhi ke 'ilo mo ma'u tatau ki ai 'a e tokotaha kotoa pē 'i he koló ni.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai' moe lahi 'a e 'api nofo'anga 'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.

1.1: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine		Tokolahi e kakai		
		2016	2011	2006
Kātoa		89	109	116
Tangata		48	56	58
Fefine		41	53	58
'Avalisi e tokolahi e kakai tangata' ki he kakai fefine 'e toko 100 kotoa pē.		117	106	100
1.2: Ngaahi 'api nofo'anga		Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga, 2016.		
Kātoa		24		
'Api nofo'anga 'oku nofo'i		16		
'Api nofo'anga 'ikai nofo'i		8		
'Avalisi 'o e tokolahi 'i he 'api nofo'anga		6		

Ko e tokolahi 'o e kakai na'e nofo 'i he kolo' ni 'i he Tohi Kakai 'o e 2016 na'e fe'unga moe toko 89, 'a ia ne holo 'aki ia 'a e toko 20 mei he Tohi Kakai 'o e 2011 pea toe holo'aki 'a e toko 27 mei Tohi Kakai 'o e 2006. Pea mei he vaha'a ta'u ko ia ' na'e tokolahi taha 'a e kakai tangata 'i he kakai fefine (Tepile 1.1).

Ko e ngaahi 'api nofo'anga fakakātoa 'e 16 na'e nofo'i ' pea ko e 'api nofo'anga leva 'e 8 na'e 'ikai nofo'i. 'Oku fakafuofua leva ki he toko 6 'a e tokolahi 'i he 'api nofo'anga (Tepile 1.2).

Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.

Kolo 'o e fa'ē he taimi ne fanau'i ai ha tokotaha	Tokolahi e kakai
Kātoa	89
Matuku	41
Ngaahi kolo kehe 'i Tonga' ni	48
Ngaahi fonua muli	-

Ko e tokolahi taha 'o e kakai ko e toko 48 ko kinautolu ia ne fānau'i he ngaahi kolo kehe pe 'i Tonga ni pea ko e toko 41 leva 'a e tokolahi ko ia 'o kinautolu ne fānau'i pe 'i Matuku ni, pea ne 'ikai lekooti mai ha taha ne fānau'i he fonua muli'.

Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'.

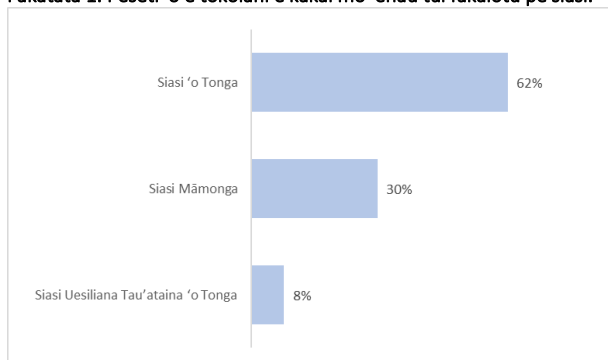
Tu'unga fakamali	Tokolahi e kakai
Kātoa	89
Te'eki Mali	50
Mali	35
Tu'unga fakamali makehe	4

Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia 'oku te'eki kenau mali 'a ia ko e toko 50, pea hoko hake ki ai ko kinautolu ko ia 'oku 'osi mali 'a ia ko e toko 35. Ko e toenga leva ko e toko 4 ko kinautolu ia 'oku nau uitou, mo māvae moe mali.

Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasi.

Lotu/ Siasi	Tokolahi e kakai
Kātoa	89
Siasi 'o Tonga	55
Siasi Māmonga	27
Siasi Uesiliana Tau'ataina 'o Tonga	7
'Ikai kau kiha siasi	-

Fakatātā 1: Peseti 'o e tokolahi e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.

Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia 'i he Siasi 'o Tonga 'a ia ne toko 55 pea hoko hake ki ai ko e Siasi Māmonga ne toko 27. Ko e siasi tokosi'i taha leva ko e Siasi Uesiliana Tau'ataina 'o Tonga 'a ia ne toko 7 pe.

Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai' mo e tangata mo honau ta'u motu'a.

Tokolahi 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	89	48	41
Si'i hifo he ta'u 1	4	2	2
Ta'u 1 - 4	10	5	5
Ta'u 5 - 9	17	12	5
Ta'u 10 - 14	5	3	2
Ta'u 15 - 19	7	3	4
Ta'u 20 - 24	7	3	4
Ta'u 25 - 29	4	2	2
Ta'u 30 - 34	7	3	4
Ta'u 35 - 39	1	-	1
Ta'u 40 - 44	2	1	1
Ta'u 45 - 49	9	5	4
Ta'u 50 - 54	3	1	2
Ta'u 55 - 59	3	2	1
Ta'u 60 - 64	-	-	-
Ta'u 65 - 69	4	3	1
Ta'u 70 mo e lahi ange	6	3	3

Ko e tokolahi taha 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a ko e fānau 'e toko 17 'oku nau 'i he ta'u 5 - 9 'a ia 'oku tokolahi ai 'a e fānau tangata (12) 'i he fānau fefine (5). Ko e ta'u motu'a tokosi'i taha 'oku 'i he ta'u 35-39 na'e toko 1. Na'e loloa tatau pe 'a e mo'ui 'a e kakai fefine' moe kakai tangata he 'oku nau tokolahi tatau pe 'i hono a'usia 'a e ta'u motu'a ko e ta'u 70 pe lahi ange'.

Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.

Fanau ako lolotonga mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	24	16	8
Ta'u 5 - 9	16	11	5
Ta'u 10 - 14	5	3	2
Ta'u 15 - 19	1	1	-
Ta'u 20 - 24	1	-	1
Ta'u 25 - 29	-	-	-
Ta'u 30 - 34	-	-	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	1	1	-

Ko e tokolahi taha 'o e fānau 'i he ako' ko e fānau 'e 16 'i he ta'u 5-9 'a ia na'e tokolahi taha ai e fānau tangata ko e toko 11 ka e toko 5 pe 'a e fānau fefine'. Ko e tokosi'i taha leva ko kinautolu ko ia he vaha'a ta'u 15-19 (1), 20-24 (1) pea moe toko 1 mei he ta'u 35 moe lahi ange 'oku lolotonga 'i he ako'.

Tēpīle 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'i he tā'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngaue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngaue'aki ai'.

Malava ngaue'aki 'a e 'initaneti'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	58	29	29
'Ikai	32	16	16
'Io	16	13	13
Feitu'u 'oku ngaue'aki ai e 'initaneti'			
'Api nofo'anga	26	13	13
Fale 'Initaneti	-	-	-
Feitu'u 'Initaneti ta'etotongi	-	-	-
Ngāue'anga	-	-	-
'Apiako	-	-	-
Feitu'u kehe	-	-	-

Ne toko 32 e tokolahi ko ia 'o kinautolu 'oku 'ikai malava 'o ngaue'aki 'a e 'initaneti pea ne toko 16 e tokolahi ko ia 'o kinautolu 'oku nau malava 'o ngaue'aki 'a e 'initaneti 'a ia koe lahi taha ko e ngaue'aki mai mei he 'api nofo'anga (26).

Tēpīle 8: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo tangata 'i he tā'u 10 ki 'olunga 'oku nau ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'.

Ngāue'aki ha telefoni to'oto'o.	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	58	29	29
'Ikai	24	10	14
'Io	34	19	15
Malava ma'u ha 'initaneti he telefoni to'oto'o'			
'Ikai	11	8	3
'Io	23	11	12
Taumu'a 'o e ngaue'aki e 'initaneti' he telefoni to'oto'o'			
Fakaako	1	1	-
Mitia Fakasōsiale	22	10	12
Faiva Ngaluope	-	-	-
Fakangaue	-	-	-
Fetu'utaki	-	-	-
Fakatau pe fakamatala 'o ha koloa	-	-	-

Na'e toko 34 e tokolahi ko ia 'o kinautolu 'oku malava 'o ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o pea ko e toko 23 ai 'oku malava 'o ngāue'aki e 'initaneti he telefoni to'oto'o lahitaha pe koe ngāue'aki ki he mitia fakasōsiale (22).

Kakai' mo e faingatā'ia.

Ko e taumu'a fakalakalaka tu'uloā mo e taumu'a fakafonua 'a e fonuā, 'oku fai 'a hono tokangaekina makehe 'i ai, 'a e kakai tu'u lavea ngofuā, 'o hangē ko e kakai 'oku 'i ai ha ngaahi faingata'a'ia 'i he sió pe vakai, ko 'enau fanongó, 'alú pe lué, ko si'enau manatu', ko hono tokaangaekina fakataautaha' pea mo e fetu'utaki'; koe'uhi ko honau mahu'ingá, **ke 'oua te nau ongo'i tuenoa pe li'ekina.**

Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 pe lahi ange 'oku nau faingata'ia.

Kātoa	82	45	37
Sio/Vakai	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he vakai/sio	78	42	36
Faingata'ia si'isi'i pe he vakai/sio	4	3	1
Faingata'ia lahi he vakai/sio	-	-	-
Po'uli 'a e vakai/sio	-	-	-
Fanongo	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he fanongo	81	44	37
Faingata'ia si'isi'i pe he fanongo	1	1	-
Faingata'ia lahi he fanongo	-	-	-
'Ikai ke toe lava 'o fanongo	-	-	-
'Alu/Lue	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he lue/'alu	79	43	36
Faingata'ia si'isi'i pe he lue/'alu	-	-	-
Faingata'ia lahi he lue/'alu	1	1	-
'Ikai lava ke toe lue/'alu	2	1	1
Manatu	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he manatu	80	43	37
Faingata'ia si'isi'i pe he manatu	2	2	-
Faingata'ia lahi he manatu	-	-	-
'Ikai ke toe lava 'o manatu	-	-	-
Tokangaekina fakataautaha	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he tokangaeki fakataautaha	69	35	34
Faingata'ia si'isi'i pe	8	7	1
Faingata'ia lahi	-	-	-
'Ikai lava ke ne tokanga'i ia	5	3	2
Fetu'utaki	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ha faingata'ia he Fetu'utaki	70	36	34
Faingata'ia si'isi'i pe he fetu'utaki	7	6	1
Faingata'ia lahi he fetu'utaki	-	-	-
'Ikai lava 'o fetu'utaki	5	3	2

Ko e tokolahi fakakātoa e kakai ' pēseti 'e 98 pe lahi ange 'oku 'ikai ha faingatā'ia 'i he'enau sio' pe vakai', 'alu' pe lue', manatu', fanongo', fetu'utaki' mo hono tokanga'i pe 'e kinautolu fakafotuitui' pea tokosi'i pe honau kakai 'i he pēseti 'e 2 pe si'i hifo 'oku nau faingatā'ia lahi pea mo 'ikai pe toe lava ha me'a.

To'onga mo'ui 'a e kakai

Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Kava - Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ma'u Kava -Tonga	42	13	29
Ma'u Kava - Tonga	16	16	-
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	2	2	-
Ta'u 25 - 29	1	1	-
Ta'u 30 - 34	3	3	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	10	10	-
Hokohoko pe tu'o lahi			
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga makehe	14	14	-
Tu'o 1 'i he uike	-	-	-
Tu'o 2 – 3 'i he uike	2	2	-
Tu'o 4 – 6 'i he uike	-	-	-
'Aho mo e po kotoa pe	-	-	-

Na'e toko 16 e kau ma'u Kava - Tonga 'i he ta'u 20 pe lahi ange, 'a ia ko e kakai tangata kotoa pē. Ko e tokolahi taha 'o e ma'u Kava - Tonga' ko kinautolu ko ia 'i he vaha'a ta'u 35 pe lahi ange 'a ia 'oku toki fakahoko pe 'i ha katoanga makehe (14).

Tēpile 11: Tokolahi 'o e kau ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Kava mālohi	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ma'u Kava mālohi	-	-	-
Ma'u Kava mālohi	-	-	-
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	-	-	-
Ta'u 25 - 29	-	-	-
Ta'u 30 - 34	-	-	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	-	-	-
Hokohoko pe tu'olahi			
Tataitaha, tu'o 1 – 2 'i he uike	-	-	-
Toki fakahoko pe 'i ha me'a 'oku fai, tu'o 3 – 7 'i he uike.	-	-	-
Taimi e ni'ihī tu'o 8-14 'i he uike	-	-	-
Ma'u pe, tu'o 15-21 'i he uike	-	-	-
Hokohoko, tu'o 22 pe lahiange 'i he uike.	-	-	-

Ne 'ikai ke lekooti mai ha taha 'oku ma'u kava mālohi mei he motu ni.

Tēpīle 12: Tokolahi 'o e ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Ifi sikaleti	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi sikaleti	-	-	-
Ifi sikaleti	10	10	-
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	-	-	-
Ta'u 25 - 29	1	1	-
Ta'u 30 - 34	3	3	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	6	6	-
Hokohoko pe tu'olahi			
Si'isi'i, puha tapaka 'e 1 'i he uike	9	9	-
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga, sikaleti 5 he 'aho.	1	1	-
Hokohoko, puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho.	-	-	-
Ifi lahi, puha sikaleti 1 he 'aho.	-	-	-

Na'e toko 10 na'a nau ifi sikaleti', 'a ia ko e kakai tangata kotoa pē. Na'e lekooti mai na'e tokolahi taha pe 'a kinautolu 'oku nau ifi sikaleti' 'i he vaha'a ta'u 35 pe lahi ange pea 'oku nau ifi si'isi'i, puha tapaka 'e 1 'i he uike (9).

Tēpīle 13: Tokolahi e kakai na'a nau ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 pe lahi ange.

Ifi tapaka Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi tapaka Tonga	41	13	28
Ifi tapaka Tonga	17	16	1
Kulupu fakata'u e nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	-	-	-
Ta'u 20 - 24	2	2	-
Ta'u 25 - 29	1	1	-
Ta'u 30 - 34	3	3	-
Ta'u 35 moe lahi ange	11	10	1
Hokohoko pe tu'o lahi			
Si'isi'i, fo'i tapaka 1-2 'i he 'aho	13	12	1
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga, fo'i tapaka 5 he 'aho.	2	2	-
Hokohoko, fo'i tapaka 10 'i he 'aho	2	2	-
Ifi lahi, fo'i tapaka 'e 15 'i he 'aho	-	-	-

Na'e toko 17 na'a nau ifi tapaka - Tonga', pea tokolahi taha ko e kakai tangata 'e toko 16 pea toko 1 koe fefine. Na'e lekooti mai ko e tokolahi taha pē ko kinautolu 'i he vaha'a ta'u 35 pe lahi ange 'oku nau ifi pea 'oku nau ifi si'isi'i, fo'i tapaka 1-2 'i he 'aho (13).

Lesisita fili mo e kaati fakafonua

Tēpile 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine ne nau lesisita fili.

Lesisita fili	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	45	23	22
Lesisita ke fili	37	19	18
'Ikai lesisita fili	8	4	4
'UHINGA NA'E 'IKAI KE LESISITA FILI AI			
Kātoa	8	4	4
Folau ki tu'apule'anga	2	2	-
Na'e puke	-	-	-
Na'e 'ikai ke mahu'inga'ia he fili	-	-	-
'Ikai 'ilo'i e feitu'u fai'anga fili	5	2	3
Ha toe 'uhinga kehe	1	-	1

Ko e tokolahi taha 'o e kakai kuo nau 'osi lesisita fili 'a ia ko e kakai 'e toko 37, pea ko e toko 8 leva ne 'ikai kenau lesisita 'a ia ne tokolahi ko kinautolu ko ia ne 'ikai 'ilo'i e feitu'u fai'anga fili (5).

Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kaati Fakafonua	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	53	26	27
'Io	31	16	15
'Ikai	22	10	12

Ko e tokolahi taha 'o e kakai kuo 'i ai 'enau kaati fakafonua 'a ia ko e toko 31, pea ko e toenga leva ko e toko 22 ko kinautolu ia 'oku 'ikai ha kaati fakafonua.

Kakaí mo e ma'u ngāue

Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.

Tefito'i ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	53	26	27
Pule ngāue	-	-	-
Ngāue taautaha	18	6	12
Ngāue ma'u vāhenga 'i he pule'anga	4	4	-
Ngāue ma'u vāhenga 'i he ngaue'anga tautaha	2	1	1
Ngaohi koloa ke faka'aonga'i fakafo'ituitui	4	3	1
Ngāue ki he famili ta'e ma'u vahenga	-	-	-
Ngaue faka'api ta'etotongi ma'ae famili	-	-	-
Ngaue 'ikai fakakouna	-	-	-
Tokotaha ako taimi kakato	4	3	1
Tokotaha ako 'ikai taimi kakato	-	-	-
Ngāue faka'api	18	8	10
Malōlō mei he ngāue'anga pe toulekeleka	-	-	-
'ikai ma'u ngaue	3	1	2
Faingata'a'ia fakaesino pe faka'atamai	-	-	-

Ko e tefito'i ngāue 'oku tokolahi taha ko e ngāue taautaha (18) pea moe ngāue faka'api (18) 'a ia ne tokolahi pe ai e kakai fefine 'i he kakai tangata. Ko e tokosi'i taha leva ko kinautolu ko ia 'oku ngāue ma'u vāhenga 'i he ngāue'anga taautaha (2).

Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kakai ma'u ngaue mo e 'ikai ma'u ngaue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi ma'u ngāue	28	14	14
'ikai ma'u ngāue	1	1	-
Pēseti 'oku 'ikai ma'u ngāue	3.4	6.7	-

Ko e toko 28 e tokolahi ko ia 'o kinautolu 'oku nau ma'u ngāue pea ne tokolahi tatau pe ai e kakai tangata moe kakai fefine 'a ia ko e toko 14. Ne lekooti mai e toko 1 tangata he 'ikai ma'u ngaue.

Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.

To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi 'o e to'utupu ma'u ngāue	4	2	2
Tokolahi 'o e to'utupu 'ikai ma'u ngāue	-	-	-
Pēseti ōku 'ikai ma'u ngāue	-	-	-

Ko e fānau to'utupu fakakātoa 'e 4 'oku nau ma'u ngāue pea ne tokolahi tatau pe ai e kakai tangata moe kakai fefine ko e toko 2. Ne 'ikai foki ke lekooti mai ha fānau to'utupu 'oku 'ikai ma'u ngāue 'i he kolo ni.

Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue.

Lakanga ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	28	14	14
Tokotaha pulengaue	3	2	1
Tokotaha ngāue fakapalōfesinale	3	2	1
Tokotaha ngāue fakatekinikale	-	-	-
Ngāue faka-kalake	-	-	-
Ngāue fefakatau'aki	-	-	-
Tokotaha ngāue 'i he ngoue moe toutai	9	9	-
Ngāue fakamea'a	12	-	12
Ngāue fakamisini	-	-	-
Ngaahi ngāue kehekehe	-	-	-
Taumalu'i 'a 'ene 'Afio	1	1	-

Ko e tokolahi taha 'o e kakai tangata 'oku nau ngāue 'i he ngoue moe toutai (9) pea ne tokolahi pe kakai fefine 'i he ngāue fakamea'a (12).

Koe ngaahi Fakamatala 'o e 'api.

Ko e ngaahi fakamatala ko 'enī, 'oku fekau'aki ia mo e tu'unga e nofo 'a e kakai 'i honau ngaahi 'api nofo'anga 'i honau koló.

Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.

Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	16
Ma'u vāhenga pau	4
Ma'u'anga pa'anga mei he pisinisi tautaha	-
Ma'u'anga pa'anga mei he fakatau atu ha koloa	12
Ma'u'anga pa'anga mei he 'api 'oku lisi atu	-
Ma'u'anga pa'anga mei he fale nofo totongi	-
Ma'u'anga pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua	-
Ma'u'anga pa'anga malolo mei he ngaue'anga	-
'ikai ha ma'u'anga pa'anga	-
Ngaahi mau'anga pa'anga makehe	-

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga' ko e 'api 'e 12 ko 'enau tefito'i ma'u'anga pa'anga' ko e fakatau atu ha koloa, pea ko e tokosi'i taha' ko e 'api 'e 4 ne nau ma'u'anga pa'anga mei he ma'u vāhenga pau.

Tēpile 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'apule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api'.

Pa'anga ma'u mai mei tu'apule'anga mo fakalotofonua	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
'Ikai ha pa'anga ma'u mai	3
Ma'u 'a e pa'anga ne foaki mai	13
Feitu'u ne foaki mei ai e pa'anga	
Foaki mei tu'apule'anga	13
Foaki mei tu'apule'anga mo e fakalotofonua	-
Foaki fakalotofonua pe	-

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga ko e 'api 'e 13 'oku nau ma'u 'a e pa'anga foaki mai, pea ko e lahi taha ko e foaki mei tu'apule'anga (13).

Tēpile 22: Founa hono ma'u 'o ha kekele pe 'api nofo'anga.

Founa hono ma'u 'o ha 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	16
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha 'i he 'api 'oku mokisi.	-
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha pe 'i he 'api 'oku 'ikai mokisi	15
'Api nofo totongi	-
'Api nofo'anga ta'etotongi	1

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga (15) ko e 'api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha pe 'i he 'api 'oku 'ikai mokisi.'

Tēpile 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.

Ngaahi naunau langa fale'	Faliki	'Ato	Holisi
Kātoa	16	16	16
Papa pe palaiuti	13	1	13
Kapa pe 'alaminiume	1	14	2
Piliki pe sima	2	1	1
Naunau langa fale Tonga	-	-	-
Ngaahi naunau kehe	-	-	-

Ko e ngaahi naunau langa angamaheni 'oku tau ngāue'aki ki he langa fale ko e papa pe palaiuti ki he faliki 'o e fale (13), kapa ki he 'ato (14) pea pehe foki ki he papa ki he holisi 'o e fale (13).

Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.

Vai Inu	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
Vai Tupu	-
Vai Sima	16
Vai Sima pe tangike mei he kaunga'api pe fakakolo	-
Hina Vai	-
Ma'u'anga vai makehe	-

Ko kātoa 'o e ngaahi 'api nofo'anga (16) 'oku nau ma'u'anga vai inu pe mei he ngaahi vai sima honau 'api nofo'anga.

Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemalōlō mo honau tu'u'anga 'i he 'api nofo'anga'.

Falemalōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Falemalōlō palangi	1
Falemalōlō lingi	7
Falemalōlō ponu	8
Tu'u'anga 'o e famalōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Kātoa	16
'I loto 'i he 'api nofo'anga	2
'I he loto 'api	14
Feitu'u kehe	-

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga ko e 'api 'e 8 'oku nau ngāue'aki 'a e falemalōlō ponu pea 'oku tu'u pe 'i he loto 'api (14).

Tēpile 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.

Sitou	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
Ngaue'aki e sitou	10
'Ikai ngaue'aki e sitou	6
Ma'u'anga ivi ki he feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
'Uhila	-
Kasa	-
Kalasini	-
Fefie, pulu, nge'esi niu tafu afi	10
Ma'u'anga ivi mei he la'a'	6
Tu'u'anga 'o e feitu'u feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
Peito 'i he fale nofo'anga	4
'Ikai ha loki kai pe peito 'i he fale nofo'anga	-
Feime'atokoni 'i tu'a	12
Peito feime'atokoni 'i tu'a	-
Ngaahi feitu'u makehe	-

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau ngāue'aki e sitou (10) pea 'oku nau ngāue'aki 'a e fefie, pulu, nge'esi niu tafu afi ki he ivi feime'atokoni (10), pea lahi taha 'oku nau feime'atokoni pe 'i tu'a (12).

Tēpile 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founga hono faka'auha 'o e veve'.

Founga hono faka'auha 'o e veve'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16
Fetuku veve 'a e pule'anga'	-
Fetuku veve fakafo'ituitui	-
Tutu e veve	9
Fakapopo	2
Tanu e veve 'i he loto āpi/vao	5

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau ngāue'aki e tutu ko ia 'o e veve ki he founga faka'auha veve 'a ia ko e 'api nofo'anga fakakātoa 'e 9.

Tēpile 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.

Koloa pe naunau he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.	Pēseti 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	16	100
Telefoni To'oto'o	15	94
Sitou	10	63
TV	5	31
'Aisi Fakamokomoko	2	13
'Aisi Fakapoloka	2	13
Misini Cd/Dvd	2	13
Misini Tuitui	1	6
Senoleita	5	31

Ko e lahitaha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau malava 'o ngāue'aki mo ma'u 'a e telefoni to'oto'o pea moe sitou, pea koe ngaahi 'api nofo'anga pe 'e taha 'oku malava 'o ngāue'aki mo ma'u 'a e misini tuitui'.